

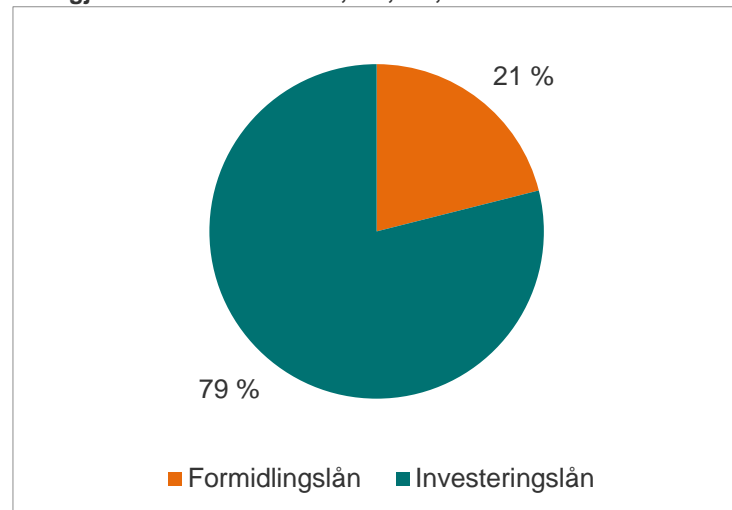
Finans- og gjeldsporteføljerapport for Sarpsborg kommune

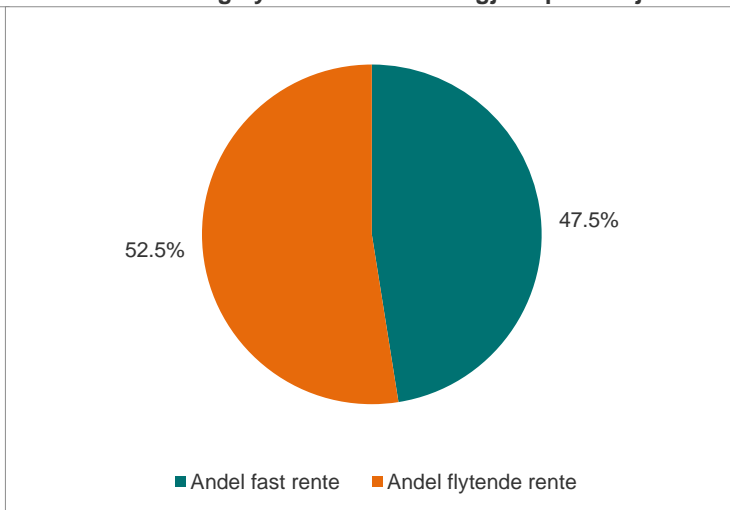

Dagens gjeldsportefølje

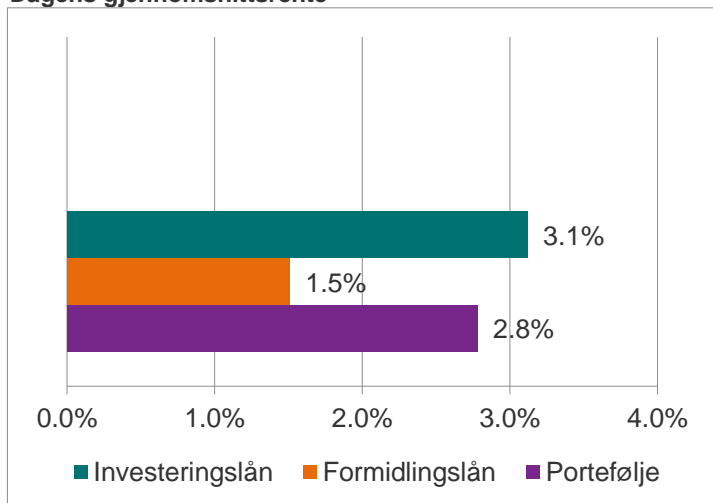
Sum gjeld NOK 4,579,329,428

Andel fast rente og flytende rente i total gjeldsportefølje

Dagens gjennomsnittrente

Figuren viser gjennomsnittrenten i gjeldsporteføljen og dens underporteføljer. Dette er et øyeblikksbilde og vil endres ved neste renteregulering. Til sammenligning ble 3m NIBOR fastsatt til 1.03% den 31-aug-yyy

Nøkkeltall

	Reglement	Status
Gjennomsnittlig rentebinding	0-2 år	1.8 år
Gjennomsnittsløpetid på gjeld	N/A	6.2 år
Andel fast rente	N/A	47.5 %
Største enkeltlån i % av total gjeld	Max 30%	12.7 %
Max andel sert. lån av investeringsslån	40%	38 %

Utvikling i markedet

Oppturen i norsk økonomi fortsetter, men med noe lavere fart i første halvdel av 2018. Fastlands-BNP steg med 0,5 prosent i andre kvartal.

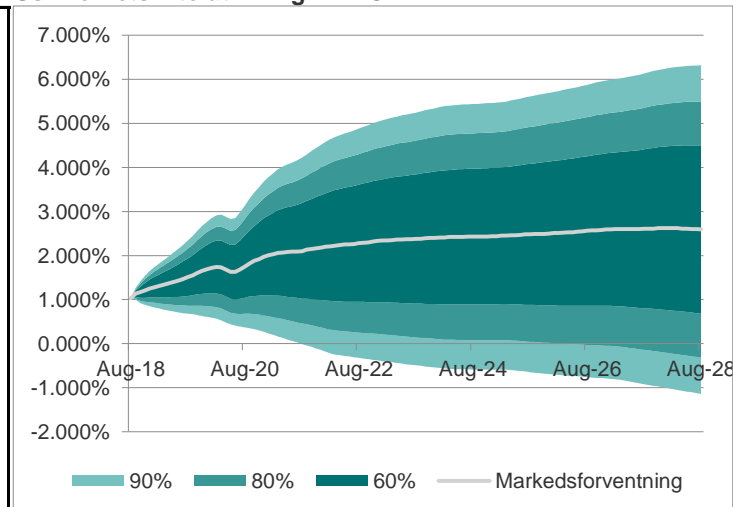
Arbeidsledigheten har stabilisert seg noe de siste månedene etter lang tid med nedgang. NAV-ledigheten var 2,4 prosent i august, mens AKU-ledigheten var 3,9 prosent i juni.

Totalinflasjonen er trukket opp at høye strømpriser og var i juli 3,0 prosent. Kjerneinflasjonen har imidlertid holdt seg lav og endte på 1,4 prosent i juli.

Norges Bank holdt som ventet styringsrenten uendret på 0,50 prosent på rentemøtene i juni og august. Rentebanen ble hevet noe fra mars til juni og indikerer en renteheving i september 2018.

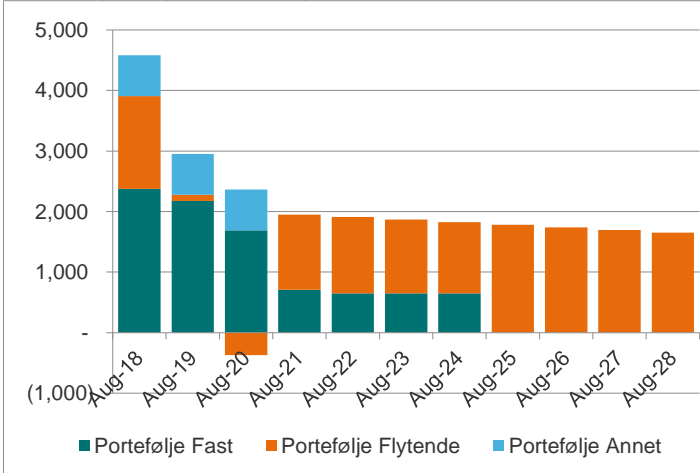
Tremåneders Nibor steg litt gjennom sommeren som følge av høyere forventet styringsrente.

Usikkerhetsvifte utvikling i NIBOR

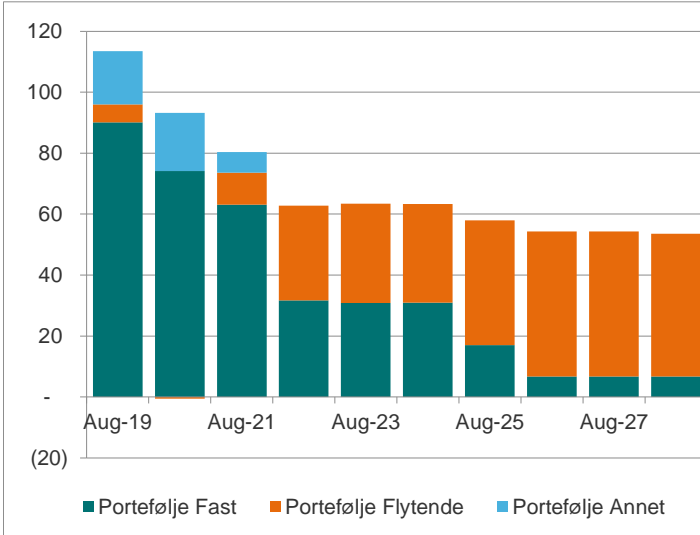

Utvikling i dagens brutto gjeldsportefølje

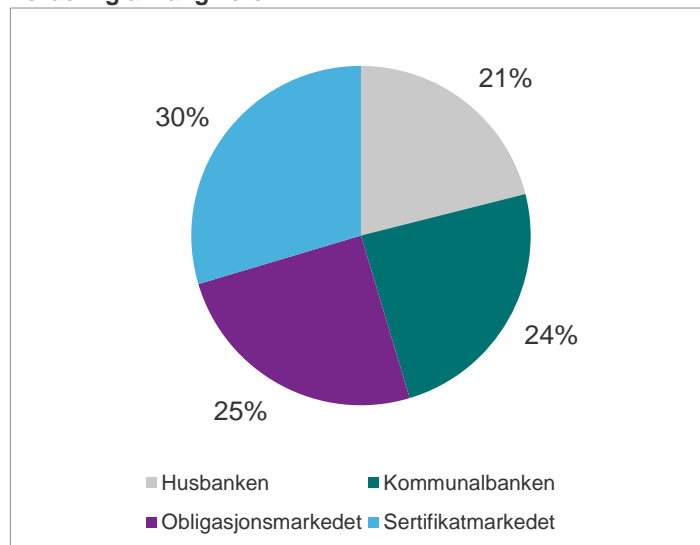
Figuren over viser forfallsprofilen i dagens gjeldsportefølje. De forskjellige fargene indikerer andelen kommunen betaler fast rente, flytende rente og kalkylerente knyttet til selvkostområdet. Der de oransje søylene ligger under 0, er hovedstol på dagens utestående gjeld mindre enn nominelt beløp i renteswaper.

Forventet rentekost

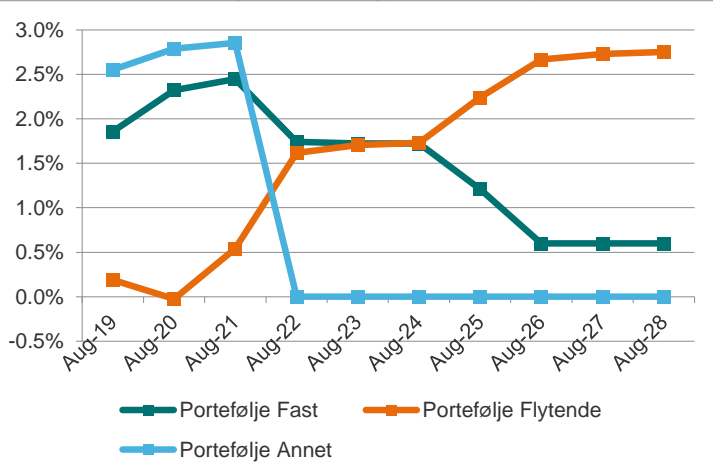

Figuren over viser forventet rentekost i dagens gjeldsportefølje fordelt på fast rente, flytende rente og annen rente. Alle tall er i millioner NOK.

Fordeling av långivere

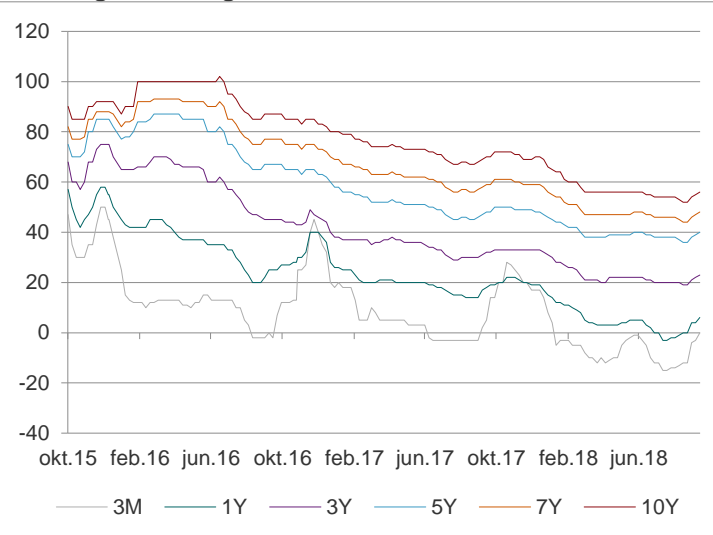

Forventet rente i dagens brutto gjeldsportefølje

Figuren over viser forventet rente i dagens gjeldsportefølje de neste 10 årene. Porteføljen er splittet på fast rente, flytende rente og annen rente. Forventet flytende rente er basert på markedets prising av fremtidig NIBOR.

Utvikling i lånemargin over NIBOR

Figuren viser utviklingen i lånemargin for norske kommuner uten offisiell rating i sertifikat og obligasjonsmarkedet. Løpetider er fra 3 måneder til 10 år.

Nøkkeltall

	Nå	Forrige
Gjennomsnittlig rentebinding	1.8	2.1 år
Gjennomsnittsløpetid på gjeld	6.2	6.0 år
Andel fast rente	47.5	49.2 %
Største enkeltlån i % av total gjeld	12.7	13.1 %
Max andel sert. lån av investering	38 %	38 % NOK

Markedskommentar og utviklingen siden sist

Norske nøkkeltall fortsetter å indikere at økonomien er på vei oppover, men farten ser ut til å ha avtatt noe i første halvdel av 2018. Nasjonalregnskapstallene for andre kvartal viste en oppgang i produksjonen på 0,5 prosent fra første kvartal. Det var som ventet av oss og konsensus, mens Norges Bank hadde ventet en vekst på 0,7 prosent. Veksten for første kvartal ble revidert ned fra 0,6 til 0,4 prosent.

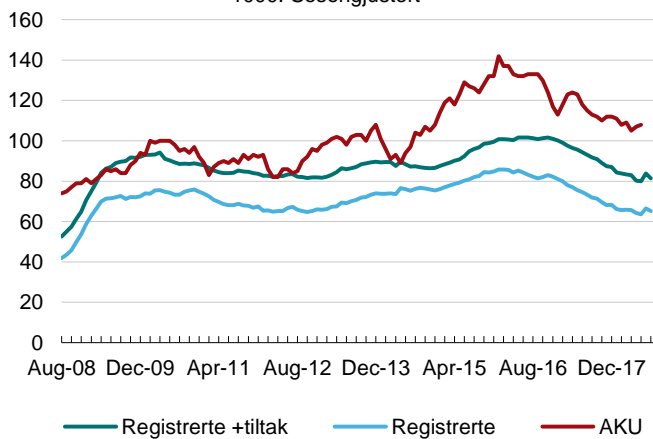
Antall registrerte ledige hos NAV avtok i august etter at metodeendringer i juli ga en kraftig oppgang. Trenden virker fortsatt å være nedadgående, men å ha flatet litt ut de siste månedene. Antall helt ledige utgjorde 2,4 prosent av arbeidsstyrken i august (ikke justert for sesongvariasjoner). Arbeidsledigheten målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) har også stabilisert seg litt mer den siste tiden, etter lang tid med nedgang. I juni (gjennomsnittet fra mai til juli) var AKU-ledigheten 3,9 prosent.

Totalinflasjonen (målt ved årsveksten i KPI) var 3,0 prosent i juli, trukket opp av kraftig vekst i elektrisitetsprisene. Kjerneinflasjonen (målt ved årsveksten i KPI-JAE) holdt seg imidlertid lav på 1,4 prosent i juli. Partene i arbeidslivet (NHO og LO) er enige om en ramme for lønnsoppgjørene på 2,8 prosent i 2018. Vi forventer en lønnsvekst på 2,9 prosent i 2018, altså at det innenlandske prispresset vil forbli moderat.

Norges Bank holdt som ventet styringsrenten uendret på 0,50 prosent på rentemøtet i juni. Sentralbankens anslag for renteutviklingen, «rentebanen», ble i juni justert opp med 7 basispunkter på det meste. Rentebanen indikerer nå nær 100 prosent sannsynlighet for en renteøkning i september 2018. Hovedstyret pekte dessuten mot september som det mest sannsynlige tidspunktet for første renteheving. Renteregnskapet viser at innenlandsk etterspørsel, oljeprisen og valutakursen løftet rentebanen, mens pris og lønn, pengemarkedspåslag og utenlandske faktorer trakk ned. Norges Bank ga ingen nye signaler på det mellomliggende rentemøtet i august. Vi venter at Norges Bank hever renten i september 2018 og anslår ytterligere to hevinger både i 2019 og 2020.

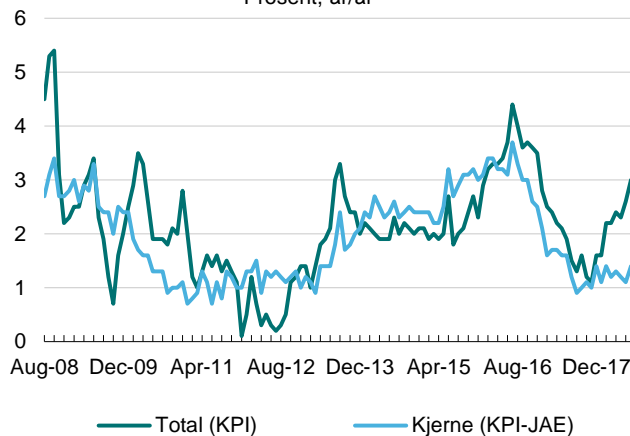
Tremåneders Nibor avtok i april og mai som følge av et lavere pengemarkedspåslag. Nedgangen i Nibor skyldtes i hovedsak lavere påslag i det amerikanske pengemarkedet som smitter over i påslaget i Nibor på grunn av Nibors konstruksjon som valutawaprente. Forventninger om noe høyere styringsrente har imidlertid trukket Nibor noe opp gjennom sommeren. Vi forventer at denne utviklingen vil fortsette de kommende månedene.

Figur 1: Arbeidsledige
1000. Sesongjustert

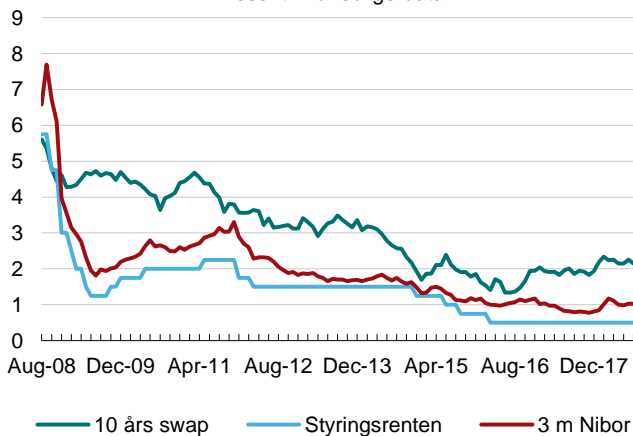
Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Figur 2: Inflasjon
Prosent, år/år

Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Figur 3: Renter
Prosent. Månedlige data.

Kilde: Thomson Datastream/DNB Markets

Prognoser: Makro, renter og valuta

Dato	2018	2019	2020	2021
BNP fastlands-Norge	2.3	2.0	2.1	1.4
Privat forbruk	2.2	2.2	2.3	2.1
Offentlig forbruk	1.9	1.8	1.8	1.8
Bruttoinvesteringer	0.4	3.6	2.6	-0.3
Eksport	4.2	3.0	3.3	1.7
Import	5.6	2.9	2.3	0.2
Arbeidsledighet AKU	3.7	3.6	3.5	3.9
Årslønn	2.9	3.1	3.2	3.1
Konsumpriser	2.7	1.7	1.7	1.8
- KPI-JAE	1.4	1.6	1.6	1.4
Dato	Nov-18	Jan-19	Apr-19	Oct-19
Styringsrenten	0.75	0.75	1.00	1.50
3 mnd NIBOR	1.10	1.35	1.60	1.85
10 års renteswap	2.25	2.50	2.75	2.75
EURNOK	9.50	9.40	9.30	9.00

Kortsiktig likviditet

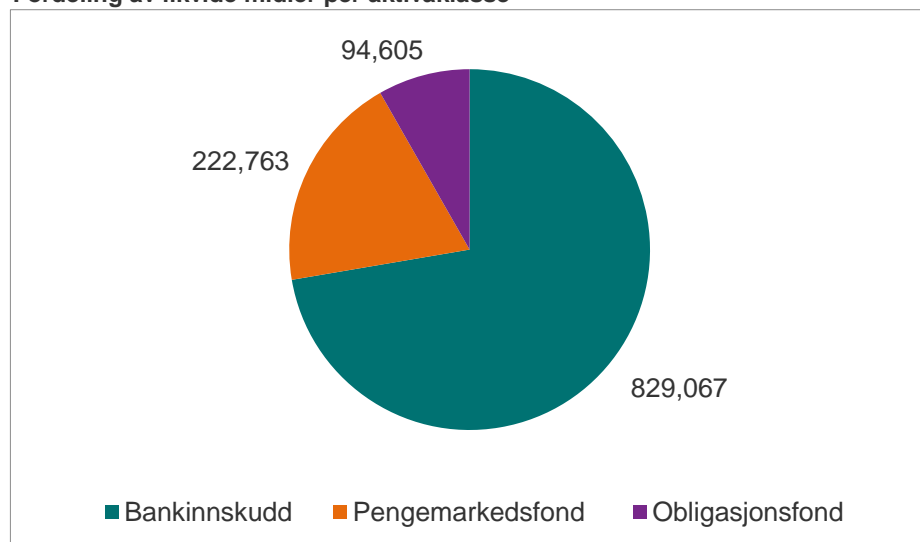
Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål (tall i tusen)

	Markedsverdi	Avkastning i hittil i år	Avkastning i % hittil i år	Andel	Avkastningsmål
Bankinnskudd	829,067	5,578	0.89 %	72 %	
Pengemarkedsfond	222,763	2,299	1.04 %	19 %	0,60% pa utover ST1X
Obligasjonsfond	94,605	1,434	1.54 %	8 %	0,60% pa utover ST1X
Sum	1,146,435	9,311		100 %	

Oversikt over enkeltplasseringer

Plassering	Aktivklasse	MV sist	Trans	MV pt	Avkastning	Kommentarer
Innskudd Nordea	Bankinnskudd	400,373	-	1,159	1,908.53	<500mill: 3mN+0,90%
Innskudd DNB	Bankinnskudd	575	-	827,907	3,669.49	3mN + 0,33 %
Pluss Likviditet II	Pengemarkedsfond	220,465	-	222,763	2,298.68	
Danske Kort Obl NOK	Obligasjonsfond	93,170	-	94,605	1,434.48	
Sum		714,583	-	1,146,435	9,311.18	

Fordeling av likvide midler per aktivklasse

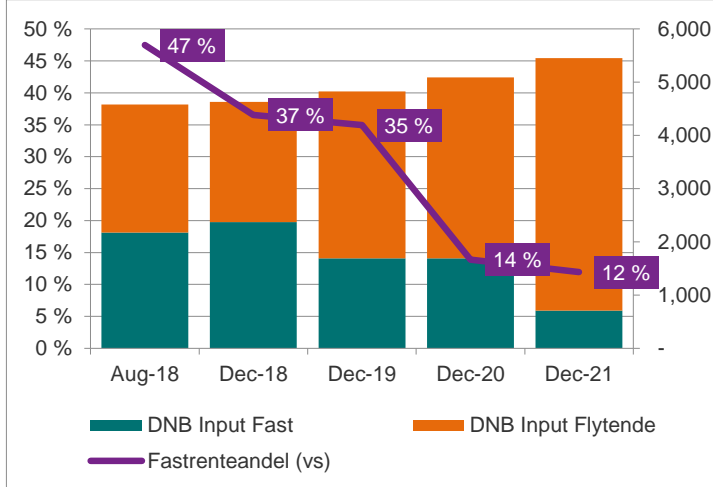

Forvaltning av kortsiktig likviditet i forhold til Sarpsborg kommunes finansreglement

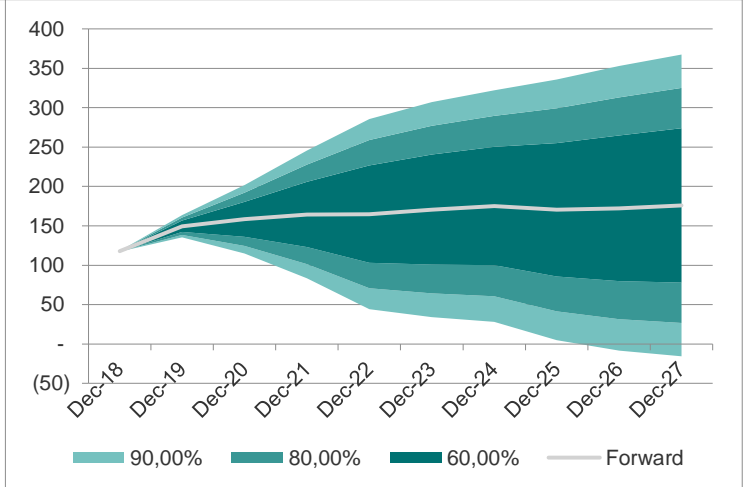
Tillatte plasseringer	Bankinnskudd	Pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0-4
Allokering	Inntil 100%	Inntil 100%	Inntil 25%
Kredittkvalitet		Min BBB-, el 20% vekt	Min 90% i min BBB-
Kredittdurasjon		< 1 år	Ingen restriksjon
Ansvarlige lån		Ikke tillatt	Ingen restriksjon
Andel pr utsteder	Max 2% av forvalt. kap.		
Krav til bank/forvalter	Forvalt. kap. > 2mrd & BBB-	Velkjent, noskregistert selskap med konsesjon fra Finanstilsynet	
Enkelt plassering	Max Nkr 100 mill pr tidsinnskudd		
Rentebinding pr papir		<= 1 år	Ingen restriksjon
Durasjon (løpetid rente)		< 0,5 år	< 4 år
Løpetid	Max 1 år for tidsinnskudd		
Eierandel i ett fond		Max 10% av fondets forvalt kap	Max 10% av fondets forvalt kap
Valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK
OK ihht finansreglement			

Gjeldsutvikling i henhold til økonomiplan

Usikkerhetsvifte rentekost

Figuren over viser gjeldsutviklingen i henhold til økonomiplanen. All ny gjeld fremstilles som gjeld med flytende rente siden renten er usikker frem til tidspunktet for rentefiksing.

Gjeld med renterisiko

Selvfinansierende gjeld defineres som den delen av gjeldsporteføljen hvor Sarpisborg kommune kan finansiere rentebetalingen gjennom rentestyrt inntekter. Eksempler på dette er inntekter fra kalkylerenten fra VAR eller renteinntekter fra startlån. Gjeld som må finansieres over øvrige driftsinntekter kalles renteeksponert gjeld, eller netto gjeld. Sarpisborg kommune har NOK 5,135,272,000 i gjeld som finansieres av rentestyrt inntekter ultimo 2018, i følge økonomiplanen. Det betyr at NOK 1,613,720,000 er gjeld med renterisiko.

Usikkerhetsviften over viser utfallsrommet for rentekost hvis gjeld blir trukket i henhold til økonomiplanen og holdes konstant deretter. All ny gjeld antas trukket til Kommunalbankens gjeldende betingelser med flytende rente.

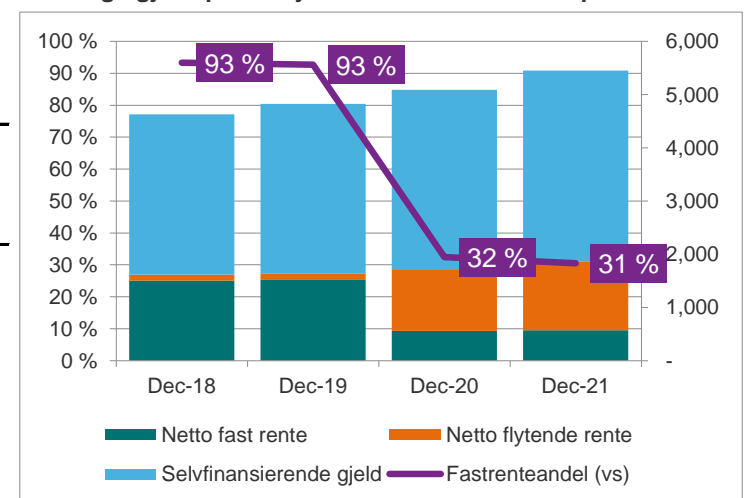
Gjeldsporteføljes oppbygning i planperioden 2018-2021

Alle tall i tNOK	2018	2019	2020	2021
Sum brutto gjeld	4,631,356	4,827,592	5,089,555	5,452,965
Beregningsgrunnlag VAR	890,786	1,054,859	1,241,371	1,465,283
Gjeld rentekompensasjon	277,029	263,156	241,644	220,132
Startlån flytende rente	882,401	1,008,813	1,130,402	1,299,680
Startlån fast rente	67,420	62,444.15	57,468.03	-
Sum selvfin gjeld	2,117,636	2,389,272	2,670,885	2,985,095
Plassering fast rente	119,417	106,148	92,880	79,611
Plassering flytende rente	780,583	693,852	607,120	520,389
Sum plasseringer	900,000	800,000	700,000	600,000
Inv. gjeld fast rente	1,625,000	1,625,000	650,000	650,000
Inv. gjeld flytende rente	888,720	813,320	1,768,670	1,817,870
Netto gjeld fast rente	1,505,583	1,518,852	557,120	570,389
Netto gjeld flyt rente	108,137	119,468	1,161,550	1,297,481

Nøkkeltall

	Nå	Forrige	
Netto fastrenteandel	93 %	93 %	%
Gjennomsnittlig rentebinding	1.83	2.12	år
Sikringsgrad VAR eksponering	76	76	%
Rentekost v/ 1% poeng renteøkkn	1,081	1,066	mNOK

Utvikling i gjeldsporteføljen i henhold til økonomiplan

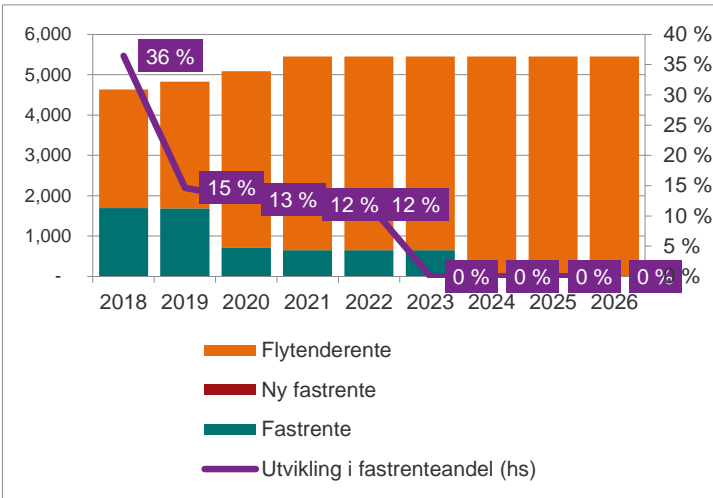
Sarpisborg kommune har en fastrenteandel på den delen av gjeldsporteføljen som belaster drift på 93.3%. Denne går til 30.5% i 2021 hvis man ikke handler noen nye fastrenteavtaler. Merk at rentebærende plasseringer er tatt med i beregningene.

Anbefalinger

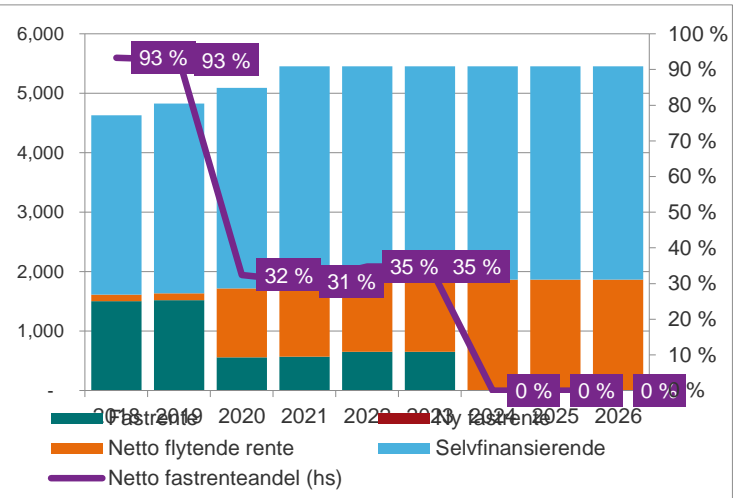

Utvikling i fast og flytende rente i anbefalt brutto portefølje

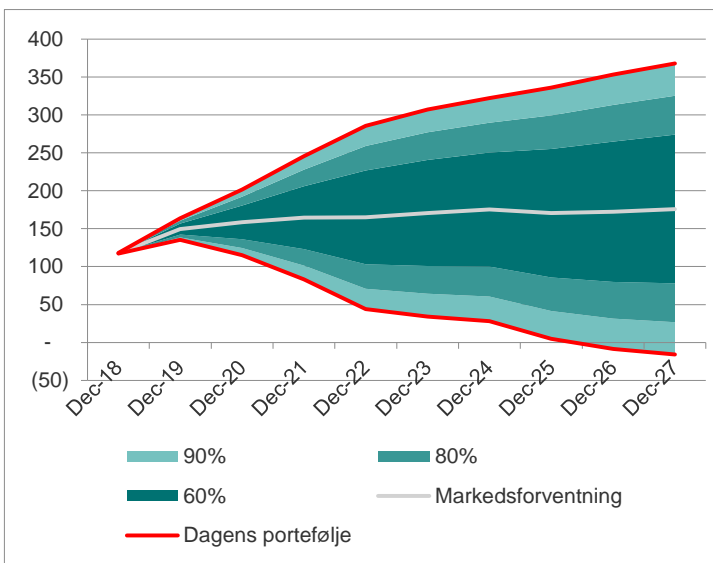
Figuren over viser fordelingen av fast rente og flytende rente i forventet, brutto gjeldsportefølje inklusiv foreslått renteswap. Den lilla linjen viser utvikling i fastrenteandel etter ny swap.

Utvikling i fast og flytende rente i anbefalt netto portefølje

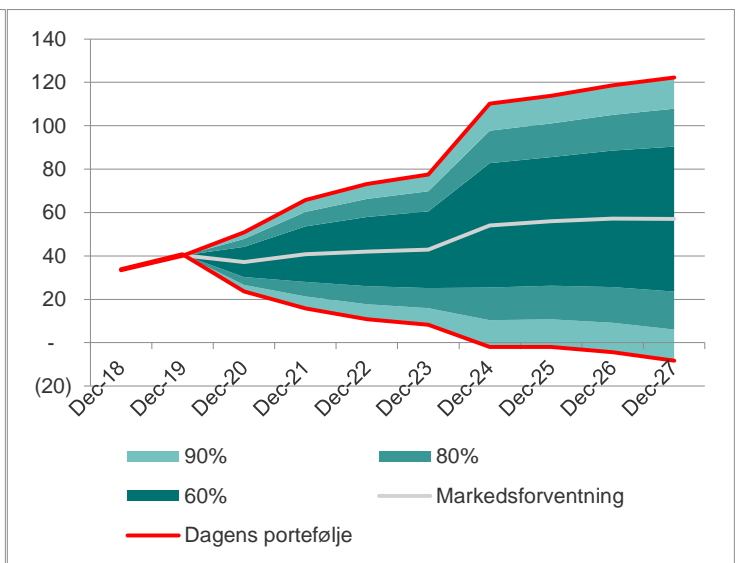
Utviklingen i netto gjeldsportefølje vises i figuren over. Den lilla linjen viser utviklingen i fastrenteandel i den delen av gjeldsporteføljen med renterisiko. Dvs den delen av gjeldsporteføljen som ikke er selvfinansierende.

Usikkerhetsvifte for rentebetalinger brutto gjeldsportefølje

Usikkerhetsviften over viser usikkerheten i rentekostnadene i anbefalt, brutto gjeldsportefølje. Vi ser at forventet rentekostnad i 2022 er NOK 164,832,610 mens den med 95% sannsynlighet ikke vil være høyere enn NOK 285,641,259 med anbefalt swap. Dette er en reduksjon fra NOK 285,641,259 i forventet gjeldsportefølje.

Usikkerhetsvifte for rentebetalinger netto gjeldsportefølje

Usikkerhetsviften over viser usikkerheten i rentekostnadene i anbefalt, netto gjeldsportefølje. Vi ser at forventet rentekostnad i 2022 er NOK 42,010,400, mens den med 95% sannsynlighet ikke vil være høyere enn NOK 73,167,574 med anbefalt swap. Dette er en reduksjon fra NOK 73,167,574 i forventet gjeldsportefølje.

Stresstest i henhold til finansreglement punkt 13.2 på dagens portefølje

Aktivaklasse	Balanse %	Balanse mNOK	Durasjon	Endring	Beregnet tap mNOK
Gjeld m/ flyt rente	53 %	2,404.61		2 %	(48.09)
Gjeld m/ fast rente	47 %	2,174.72		0 %	-
Brutto gjeld	100 %	4,579.33		0 %	-
Selvfinansierende gjeld flyt	83 %	2,187.98		2 %	43.76
Selvfinansierende gjeld fast	17 %	444.48		0 %	-
Netto gjeld flyt		216.62		2 %	(4.33)
Netto gjeld fast		1,730.25	2	2 %	69.21
Pengemarked og innskudd	92 %	1,051.83		2 %	21.04
Obligasjonsfond	8 %	94.60	4	2 %	(7.57)
Kortsiktig likviditet til drift	100 %	1,146.43			-
Pengemarkedsfond	0 %	-		2 %	-
Anleggsobligasjoner	0 %	-		2 %	-
Utenlandske aksjefond	0 %	-		-20 %	-
Norske aksjefond	0 %	-		-30 %	-
Netto valutaposisjon	0 %	-		10 %	-
Langsiktige finansielle aktiva	0 %	-			-
Verdiendring netto gjeld med fast rente					69.21
Verdiendring plassering med fast rente					(7.57)
Økt rentekost netto gjeld					4.33
Økt renteinntekt plassering med flytende rente					21.04
Ved 2% parallellskift i rentekurven vil Sarpborg kommune få 4.33 millioner mer i renteutgifter per år					

Stresstest ved maksimal utnyttelse av risikorammer

Aktivaklasse	Balanse %	Balanse mNOK	Durasjon	Endring	Beregnet tap mNOK
Gjeld m/ flyt rente	100 %	4,579.33		2 %	(91.59)
Gjeld m/ fast rente	0 %	-		0 %	-
Brutto gjeld	100 %	4,579.33		0 %	-
Selvfinansierende gjeld flyt	76 %	1,995.98		2 %	39.92
Selvfinansierende gjeld fast	24 %	636.48		0 %	-
Netto gjeld flyt	0 %	2,583.35		2 %	(51.67)
Netto gjeld fast	0 %	(636.48)	2	2 %	(25.46)
Pengemarked og innskudd	75 %	859.83		2 %	17.20
Obligasjonsfond	25 %	286.61	4	2 %	(22.93)
Kortsiktig likviditet til drift	0 %	1,146.43			-
Pengemarkedsfond	0 %	-		2 %	-
Anleggsobligasjoner	0 %	-		2 %	-
Utenlandske aksjefond	0 %	-		-20 %	-
Norske aksjefond	0 %	-		-30 %	-
Netto valutaposisjon	0 %	-		10 %	-
Langsiktige finansielle aktiva	0 %	-			-
Verdiendring netto gjeld med fast rente					(25.46)
Verdiendring plassering med fast rente					(22.93)
Økt rentekost netto gjeld					51.67
Økt renteinntekt plassering med flytende rente					17.20
Ved 2% parallellskift i rentekurven vil Sarpborg kommune få 51.67 millioner mer i renteutgifter per år					

* Netto gjeld defineres som total gjeld fratrukket plasseringer, beregningsgrunnlag VAR, gjeld med rentekompensasjon og viderefremidlingslån.

Kontakt i DNB Markets:

Morten Jenserud
Megler Rente/Valuta/Råvarer
Tlf: 24169158
E-Mail: Morten.Jenserud@dnb.no

IMPORTANT/DISCLAIMER

This note (the "Note") must be seen as marketing material and not as an investment recommendation within the meaning of the Norwegian Securities Trading Act of 2007 paragraph 3-10 and the Norwegian Securities Trading Regulation 2007/06/29 no. 876. The Note has been prepared by DNB Markets, a division of DNB Bank ASA, a Norwegian bank organized under the laws of the Kingdom of Norway (the "Bank"), for information purposes only. The Note shall not be used for any unlawful or unauthorized purposes. The Bank, its affiliates, and any third-party providers, as well as their directors, officers, shareholders, employees or agents (individually, each a "DNB Party"; collectively, "DNB Parties") do not guarantee the accuracy, completeness, timeliness or availability of the Note. DNB Parties are not responsible for any errors or omissions, regardless of the cause, nor for the results obtained from the use of the Note, nor for the security or maintenance of any data input by the user. The Note is provided on an "as is" basis. DNB PARTIES DISCLAIM ANY AND ALL EXPRESS OR IMPLIED WARRANTIES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, ANY WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE OR USE, FREEDOM FROM BUGS, SOFTWARE ERRORS OR DEFECTS, THAT THE NOTE'S FUNCTIONING WILL BE UNINTERRUPTED OR THAT THE NOTE WILL OPERATE WITH ANY SOFTWARE OR HARDWARE CONFIGURATION. In no event shall DNB Parties be liable to any party for any direct, indirect, incidental, exemplary, compensatory, punitive, special or consequential damages, costs, expenses, legal fees, or losses (including, without limitation, lost income or lost profits and opportunity costs) in connection with any use of the Note, even if advised of the possibility of such damages. Any opinions expressed herein reflect the Bank's judgment at the time the Note was prepared and DNB Parties assume no obligation to update the Note in any form or format. The Note should not be relied on and is not a substitute for the skill, judgment and experience of the user, its management, employees, advisors and/or clients when making investment and other business decisions. No DNB Party is acting as fiduciary or investment advisor in connection with the dissemination of the Note. While the Note is based on information obtained from public sources that the Bank believes to be reliable, no DNB Party has performed an audit of, nor accepts any duty of due diligence or independent verification of, any information it receives. Confidentiality rules and internal rules restrict the exchange of information between different parts of the Bank and this may prevent employees of DNB Markets who are preparing the Note from utilizing or being aware of information available in DNB Markets/the Bank that may be relevant to the recipients of the Note.

The Note is not an offer to buy or sell any security or other financial instrument or to participate in any investment strategy. Distribution of material like the Note is in certain jurisdictions restricted by law. Persons in possession of the Note should seek further guidance regarding such restrictions before distributing the Note.

The Note is for clients only, and not for publication, and has been prepared for information purposes only by DNB Markets - a division of DNB Bank ASA registered in Norway with registration number NO 984 851 006 (the Register of Business Enterprises) under supervision of the Financial Supervisory Authority

Investeringslån	Resthovedstol	Avdrag	Forfall	Rente	Margin	Rentetype
NKB 20090674	520,963,840	0	09.08.2029	1.660 %	0.60 %	NIBOR
NKB 20090848	250,135,077	0	12.03.2029	1.630 %	0.60 %	NIBOR
NKB 20170007	341,767,000	0	10.04.2047	1.650 %	0.60 %	NIBOR
Sertifikat 383m DNB	383,000,000	0	01.03.2019	1.087 %		NIBOR
Sertifikat 318m DNB	318,800,000	0	01.02.2019	0.993 %		NIBOR
Sertifikat 354m Danske	354,470,000	0	11.09.2018	1.050 %		NIBOR
Sertifikat 300m KBN	300,000,000	0	09.11.2018	1.065 %		NIBOR
Obligasjon 582m Danske	582,279,000	0	22.10.2018	1.510 %	0.45 %	NIBOR
Obligasjon 563m Nordea	563,320,000	0	21.01.2020	1.390 %	0.33 %	NIBOR
Sum	3,614,734,917					

Formidlingslån	Resthovedstol	Avdrag	Forfall	Rente	Rentejust	Rentetype
Husbanken 11509535	632,435	114,431	01.05.2021	0.304 %	01.11.2019	Fast
Husbanken 11511423	129,239,300	2,143,508	01.04.2032	1.304 %	01.11.2019	Fast
Husbanken 11516515	73,640,418	1,001,398	01.04.2033	2.869 %	01.04.2022	Fast
Husbanken 11520224	89,588,091	-	01.04.2038	1.306 %	01.11.2019	Fast
Husbanken 11524263	78,185,139	1,323,033	01.10.2043	1.306 %	01.11.2019	Fast
Husbanken 11528738	5,830,114	88,642	01.12.2044	1.494 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11532183	129,635,827	1,909,373	01.11.2045	1.494 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11535019	142,039,969	2,015,521	01.11.2046	1.494 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11537643	155,803,218	2,120,402	01.05.2047	1.494 %	Halvårlig	Pt
Husbanken 11540116	160,000,000	-	01.08.2048	1.494 %	Halvårlig	Pt
Sum	964,594,511					

Rentebytteavtaler	Nominelt beløp	Sarpsb betaler	Sarp mottar	Start	Forfall
Danske Bank 1	650,000,000	3.65 %	3m NIBOR	01.02.2012	01.02.2025
Danske Bank 2	180,000,000	3.78 %	3m NIBOR	16.06.2010	16.03.2019
Danske Bank 3	420,000,000	4.55 %	3m NIBOR	18.05.2015	18.05.2021
Danske Bank 4	420,000,000	4.63 %	3m NIBOR	18.05.2016	18.05.2021
DNB 1	200,000,000	4.49 %	3m NIBOR	16.12.2009	16.12.2019
Nordea 1	135,000,000	4.51 %	3m NIBOR	26.10.2017	26.07.2021
Nordea CMS	675,000,000	Avg CMS5+0.50%	3m NIBOR + 1.18%	04.01.2016	04.01.2021
Sum	2,680,000,000				